

Politicorvm Libri Decem

Contzen, Adam

Colonia, [1621]

Cap. XXIII. Colloquia rectè instituta ad pace[m] conducere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95437](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95437)

Nunquam
tanta calu-
nia fuisse.

tores, maledicos, detractores vicere, nunc in calum-
niâ Bellarminianâ seipsi vicerunt. Nisi igitur tales à cõ-
gressibus arceantur, aut principum legibus, pœnisq;
constringantur, pax esse non potest. Constituamus
enim colloquium in aliquâ urbium Rhenensium in-
dictum, quid animi Catholicis esse potest, cum sci-
ant Gedanensem calumniatorem paratum, ut publi-
co mendacio quamvis celebrem veritatē oppugnet?
cum timere debeant, ne interea, dum ipsi orationi,
lectioni, doctrinæ, disputationi incumbunt, totâ Ger-
maniâ chartæ volitent, quibus mortui, & à diabolo
flammis cincti per aëra ferri, atq; ingenti euulatu cõ-
plere vrbes, exanimare audientes, dicantur? Hæc e-
nim cum sine exemplo, de plenitudine diabolismi
contra Bellarminum finxerint, non facile erunt in
nos mitiores, ut quos exemplum illud fecit eruditio-
res, impunitas audacior, exercitatio promptio-
res.

Effectus ca-
lumniarum
prædicanti-
um.

§. 2. Sed ne famâ nimium moueamur, quam tamē
qui negligit, crudelis est. Quid? quod ne quidem si-
ne summo periculo inter eos viuere possumus? non
minore sane, quam Romæ olim tempore Tiberij,
Claudij, Domitiani inter delatores vivebatur. Ad v-
nius enim, alteriusve calumniosum mendacium, si
vires sint penes aduersam partem, sine defensione
pereundum est. Docet illud Historia, quam iclem
mendaciorum propola narrat. To. 10. l. 3. Cum Mona-
sterij interea, inquit, Iesusus comœdiam egisse fama per-
rebuisset de Mauritio perduto, representantes nimirum in thea-
tro personam ipsius inter pugnandum, cum Spinola subitò,
quasi euanescentis, dum scilicet sub mensâ sese occultaret, at-
que ita periculum imminens effugeret, militibus eius, à Spin-
ola militibus, plane explosis, & plane tandem fugatis: Hæc o-
casione moti Nassouici, Comœdiam in Tragœdiam paulo post
conuerterunt. Septem enim statim equitum confederatorum
turma, cum non exiguo peditatu, requisitum eum in vicinâ
aduolantes, loca varia perreptarunt, & ubi non reperissent
Mauritium, quicquid apprehendere bonorum poterant, scri-
ptis, capsulisque excussis omnibus secum abstulerunt, colonis a-
missa sua bona frustra lugentibus. Hæc idem ille Artus.
Comœdia illa nunquam scripta, nunquam acta, nū-
quam visa est, neque ullus tam effrons nebulo existi-
tit, qui à se spectatam dicere auderet. Sed fama percre-
buit: falsa illa fuit. Sed malum velox, & quod vires
acquisiuit eundo, fama orta à prædicantibus, aut eo-
rum satellitibus, certe ab illis qui & Catholicos ode-
runt, & nimium Catholicorum opes amarunt, qui
etiam de miserorum expilatione rationem Deo red-
dent. Verum non est huius temporis ista queri, id
proxime factum est comitijs Ratisbonensibus à sta-
tibus Catholicis. Nunc hoc asseuero, impunitâ Mi-
nistrorum licentiâ pacem nos sperare non posse. Ini-
qua certe pacis conditio: Si Ministrum biliosum at-
que irritabilem paululum commotis, continuo te de
Mauricio Comœdiam fecisse mentietur, eam ipse ar-
tifex, ut in Tragœdiam conuertat, septem turmas e-
quitum cum peditatu adducet, vicinas regiones, in-
noxios incolas prædabitur. Ecce quid tibi mali est ex
vna linguâ? Quæ vipera, quis Basiliscus, diuturnâ
grassatione tantum vastitatis attulit, quantam vna
lingua calumniatoris, & verbis paucis & falsis, & ab-
sens? Recte olim dictum? Οὐδὲν ἐνελὼν κακώτερον ἢ τὸ ἐπὶ
τῆς διγλώσσῃς, nulla belua nocentior est, quam calumnia. Deus
bone, quid vniuerso Catholico nomine fiet, si Prin-
cipes armati credant Ministris suis de nostro sangui-
ne mentientibus? Si quod ministri volunt, illi pote-
runt? si Orthodoxorum fortunæ, vitæque dependeat
à re, omnium rerum pessimâ, linguâ prædican-
ticâ?

§. 3. Nec priuatos tantum calumniæ tangunt, in
reges & principes eadem audacia confurgunt, nec
Catholicos modo, sed eos etiam, qui cum Catholicis pacifice vi-

uere cupiunt. Supra calumnias, & conuitia libelloq;
famosos citavi: in illis, aquila fingitur implumis, &
Cæsar dormiens, Pontifex Antichristus, & omnes
Ecclesiastici, Catholicique principes Antichristiani,
Rex Hispaniarum grypho comparatur, Spinola be-
stia Apocalypica lepticipiti inequitat, nemo Cat-
holicorum, nemo ex Catholicorum amicis est im-
munis. Non ignoro Hollandiæ Status ista vetuisse,
sed rabies Ministrorum nititur in vetitum, Dei man-
datum calumniam prohibentis, spreuerunt, non mi-
rum si Magistratum contemnunt. Quæ enim non sit
vilis auctoritas illis, qui æternam Maiestatem veluti
facinora non imputantem irrident? Itaque omni le-
ge postpositâ, non modo nundinas maledicentiâ, at-
que famosis libellis, picturisque incestant, sed quæ in
singulas Hebdomadas typis excidunt noua, ad Cat-
holicorum principum, contumeliam detorqueant,
ut est in diario 52. anni 1615. Vbi Rex Hispaniarum,
atque eius legatus suspectus redditur, quasi conspi-
rationis Sommerfetanæ conscij, & in diario Anni
1616. die 22. refertur, In Austria ceptam esse religionis
persecutionem, quo Cæsar, velut persecutor traduci-
tur, in cæteris ea est narrationis series, & malignitas,
ut causâ Catholicorum suspicionibus, & contemptu
grauetur. Quapropter si pacem quærunt, perpetuam
bellorum materiem, & discordiarum seminarium de
medio tollant, prædicantium maledicentiam scilicet,
aut saltem ita frenent, ne ea, quâ hæcenus, liber-
tate grassetur.

CAPVT XXXIII.

Colloquia recte instituta ad pacem conducera.

§. 1. **N**ON est tot colloquutionibus constituta pax, *Colloquia
quid pacis
conferant.*
iniques, quid igitur ad disputationes nos
vocas? quid aliud inde consequetur, quam exacer-
bationes, atque ut qualibet pars se victicem prædi-
cet? Non ignoro multas disputationes maiorum dif-
cordiarum causas fuisse, ignem gladio fossim, & exa-
speratos mutuâ agitatione crabrones, quin libro de
Synodo, & Vnione Evangelicorum, non posse eos per mu-
tua colloquia in concordiam redire argumentis eu-
identibus demonstrari, nunc id solum ostendam, col-
loquia inter orthodoxos, & errantes instituta, paci
non omnihil proficere, neque enim sufficere affirmo, sed
omnia ad pacem præsidia conquiri, non modo qui-
bus eam tenere, sed etiam quibus appropinquare ad
pacem nos posse confido.

Primo quidem, Actorum 6. 9. Libertini, Cyrenen-
ses, Alexandrini, Cilices & Asiatici disputabant cum
Stephano, nec poterant resistere sapientiæ, & spiritui qui lo-
quebatur, erant igitur continuæ cum infidelibus dis-
putationes, quibus Ecclesia creuit, error defe-
cit.

Deinde cap. 9. 22. Paulus multo magis conualecebat, & *Disputatio
confundebat Iudeos, qui habitabant Damasci, affirmans, nes Pauli.
quoniam hic est Christus.* Consuetudinem eam fuisse
docemur Actor. cap. 17. versu 2. & 18. Thessalonica
enim & Athenis, imo in ipso Areopagitico confessu
disputat Paulus. Idem Corinthi introgressus Synagogam,
cum fiducia loquebatur per tres menses, disputans & suadens
de regno Dei. Actor. 19. 8. & v. 9. Quotidie disputat in scho-
la tyranni cuiusdam, non modo cum discipulis, sed illis
qui accedebant docendi. Imo Paulus captiuus co-
ram Felice, & Drusilla disputat de iustitia & castitate, &
suo iudicio, ita ut Felicem iudicem suum tremefactum a-
spiciat. Romæ etiam in suo conducto toto biennio disputat,
& in libertate in fidei tui bas, ipse captiuus assent, ver-
bum enim Dei non est alligatum.

§. 2. Nec

Disputa-
tiones Au-
gustini.Colloqui-
um Pasce-
ntis.Collatio cū
Donatistis.Disputatio
Augustini
cum Emeri-
to, cum Ma-
ximo.Disputatio-
nis adhibe-
re pertinaci-
tatem.

§. 2. Nec consuetudinem suam Ecclesia in poste-
rum deseruit. Vt vetera omittam, quoties tempore
Augustini in Africā habita sunt colloquia? ipse Au-
gustinus non scriptis modo, sed collatis sermonibus
contra hæreticos disputauit. Eodem tempore (inquit
Retr. lib. i.) presbyteri mei contra Fortunatum quendam Ma-
nichæorum presbyterum disputauit, qui plurimum temporis ap-
ud Hipponem vixerat, seduxeratque tam multos, ut propter
illos ibi cum delectaret habitare. Quæ disputatio nobis alter-
cantibus excepta est a notariis, veluti gesta conficerentur, nam
& diem habet, & consulem. Exitus fuit, quem idem nar-
rat Augustinus. Consequenti die tandem confessus est (For-
tunatus) nihil aduersus nos inuenire quod diceret, nec sane
Catholicus factus est, sed tamen ab Hipponem discessit. Cum
Donatistis etiam tres dies contulit, quorum longam
disputationem in arcem redegit, & vocauit breuicu-
lum collationem. Cum Fortunio etiam Donatistarum
Episcopo collationem non modo suaserit, sed modum
etiam, rationemque præscribit Epist. 163. ad Eleuther-
ium, & Glorium.

Colloquium etiam cum Pascentio comite hære-
ticos Arianae instituere, sed eā conditione, ut a nota-
riis verba differentium exciperentur, consensit, sed
comes postquam conditionem respuit, merito Au-
gustinus initio colloquium recusauit, comes enim
volebat, ut diceretur, nolebat, ut teneretur, victus ta-
men caritate suscepit.

De nobilissimā verò disputatione ita scribit in Au-
gustini vita Possidius capit. 13. Et de his omnibus pro pace
Ecclesiæ gestis, Augustino Dominus & hic palmam dedit, &
apud se iustitie coronam reueruauit: ac magis, magisque, iu-
uante Christo, de die in diem augebatur, & multiplicabatur
pacis vnitas, & Ecclesiæ Dei fraternitas. Et id maxime fa-
ctum est per collationem, quæ ab vniuersis Episcopis Ca-
tholicis apud Carthagem cum eisdem Donatistarum Episco-
pis postmodum facta est, adiuvante gloriosissimo, & religiosissi-
mo Imperatore Honorio, propter quod perficiendum etiam a
suo latere tribunum, & notarium Marcellinum, ad Africam
iudicem miserat. In qua controuersia illi omnibus modis con-
futati, atque de errore a Catholicis conuicti, sententia cognitoris
notati sunt, & post eorum appellationem ipsius regis responso,
iuste inter hæreticos damnati sunt. Ex qua ratione solito am-
plius eorum Episcopi cum suis clericis, & plebibus communica-
uerunt, & pacem tenentes Catholicam, multas eorum persecu-
tiones, vsque ad membrorum amputationem, & internecio-
nem pertulerunt.

§. 3. Cum deinde post celeberrimam illam colla-
tionem non deessent, qui dicerent, non permisos fuisse
eisdem Episcopos apud potestatem, quæ causam
audiuit, dicere omnia pro suis partibus, postea in Cæ-
sariensi, Mauritaniæ ciuitate Emerito sectæ præcipuo
defensori silentium imposuit. Maximum etiam cum
Gothis in Africam venientem conuicit, cum Pelagianis
frequentissime disputauit, adeo ut vel ex eo sæculo
de cæteris coniectura fieri possit, neque mei instituti
est, rem tot iam sæculis in Ecclesiā usurpatam, ex-
emplis demonstrare: verum ostendere, quantum ab-
errent, qui huiusmodi collationes in vniuersum
condemnant, quia sæpe clamoribus, & iurgiis verita-
tis inquisitio magis impeditur, quam promouetur.
Quod tum fere fieri contingit, cum impudenti am-
bitione victoria queritur, non rerum intelligentia,
cum videri, non discere interlocutores volunt.

Cum verò disputationes exactæ, atque ad normam
dialecticam perfectæ sint necessariæ, ratio est, quia
multi pertinaciter resistunt agnitæ veritati, nec nisi
manifestè conuicti cedunt. Rectè sanctissimus, & in-
cristificis scriptis, collationibusque exercitissimus
præfatus Augustinus libro 2. de Ciuitate Dei capite 1.
Si rationis perspicua veritatis infirmus humana consuetudinis
sensus non auderet obfistere, sed doctrina salubri languorem
suum tanquam medicina subderet, donec diuino adiutorio fide

pietatis impetrante sanaretur, non multo sermone opus esset ad
conuincendum quemlibet vanæ opinionis errorem, his qui re-
cte sentiunt, & sensa verbis sufficientibus explicant. Nunc ve-
ro quoniam ille maior est, & tædior insipientium morbus ani-
morum, quo irrationabiles motus suos, etiam post rationem
plene redditam, quantæ homini ab homine debetur, siue ni-
mia cecitate, qua nec aperta cernuntur, siue obstinatissima
peruicacia, qua & ea qua cernuntur, non feruntur, tanquam
ipsam rationem, veritatemque defendunt, sit necessitas copio-
sius dicendi plerumque res claras, velut eas non spectantibus
intuendas, sed quodammodo tangendas palpantibus, & con-
uentibus offeramus. Hac causa ferid atque aduersionis
irrefragabiliter conuincendi sunt aduersarij, ut pro-
ciaciam suam, & impudentiam cogantur ipsimet in-
tueri.

Deinde quamuis raro conuertantur sectarij, qui
de colloquijs gloriam aucupantur, minus tamen ani-
mosè defendunt illa, de quibus dubitare incipiunt.
Tertio, Ipsa agitatione cognoscuntur penitus intima
errorum, discordiæ, & pugnae sectarum, & vel præci-
pue calumniæ, quas contra absentes Catholicos
confingere in more habent. Quarto, Detegitur eo-
rum contumacia. Quis enim eorum à primo dispu-
tatore, vsque ad Plessaum in regia, vsque ad Hailbron-
nerum in Neoburgica, manus veritati, & gloriam
Deo sic dedit, ut non puduerit eum conuinci dispu-
tantem potius, quam placuerit à veritate melius do-
ctum esse? nonne rem bene inductam ad discutiendi-
um, vel inconditus peruicaciæ clamor explosit? vel
si clamori contra veritatem negata est prærogatiua,
simulatio morbi deseruit? Res plane puerilis, adeo
subitaneum, adeoque sæuum morbum fingere, ut de-
na, vel vicena in alieno libro loca non possis osten-
dere, quæ alias excerpseris, & perpendaris? Et tamen
sic duo nobilissima nostri temporis colloquia finiue-
runt? Plessaus in Gallia ductor Cataphractorum, Ja-
cobus Hailbronnerus in Germania Papa Luthera-
norum, uterque enim simulatione morbi ignominiam
publicam præcidere, quam sua vitia audire, & discere
veritatem maluit.

Qui fructus
colloquiorū.

CAPVT XXXIV.

Scriptiones de controuersijs institutas, et si
eristice sint, ad pacem tamen vti-
les esse.

§. 1. SCRIBENTIVM atque contententium multi-
tudo efficit, ut multi prudentiores in contro-
uersiam vocent: An omnino expedit de rebus fidei
libros scribere? Verum non sunt audiendi illi, qui
hac de re dubitant, nedum qui scriptiones in vniuer-
sum abolendas censent. Adeo quidem ut Catholicorum
pro fide scriptiones inhibere, sit perinde atque fi-
dem prodere. Certe Apostolus Paulus plerumque Episto-
las contra sectarios conscripsit, de iustificatione,
lege, prædestinatione ad Romanos, & Galatas, de va-
rijs Pseudoapostolorum erratis ad Corinthios, Phi-
lippenfes etiam admonet, ut caueant canes, malos ope-
rarios. Colossenses, ne quis eos decipiat in sublimitate ser-
monis, aut per inanem philosophiam. Thessalonicenses in-
struit contra eos, qui dixerunt instare diem extremum,
Epistolæ ad Hebræos tota est in oppugnatione Judaizā-
tium. Controuersias etiam tractant Joannes, Jaco-
bus, Petrus in suis Catholicis: adeo ut qui morem re-
ceptum de controuersijs scribendi culpæ audent, ij-
dem de Apostolis ac Spiritu S. sibi iudicium sumant.
Veterum libri qui de multis pauci ad manus nostras
venerunt, inspiciantur, magnam partem eristici sunt,
& hæreses inlequantur, non opus est hoc docere, pa-
gina

Scribendum
pro defen-
denda fide.Apostoli co-
tra hereti-
cos scripse-
runt.Idem fecere
patres.